

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajut6riale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu s6u 2 1/3 galbini mon. sun6t6ria.

Anulu XXXIV.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 39.

Braslovu 31/19 Maiu

1871.

Telegrama. Sibiu 31 Maiu. Resultatul colectei pentru academi'a, la adunarea despart. IV. tienuta in Mercuria face **2555 fl. Macelar iu.**

APELU

catra toti romanii si toti alti iubitori de progresu.

Unu poporu p6te atatu, pe catu scia, fiinduca sciintia e putere.

Unu poporu e liberu numai pe catu este de cultu, ca-ci cultur'a e libertate.

Unu poporu este fericitu numai incatu e de luminatu, fiinduca calea adeveratei fericiri numai la lumin'a sciintiei se vede.

Libertatea, fericirea si glori'a suntu asia d6ra frupte, cari numai in pomulu sciintiei cresc.

De aceea, dupa dis'a unui mare barbatu alu nostru: „Natiunea cea luminata sb6ra la pamentulu promisiunei, unde curge lapte si miere, 6ra cea intunecata remane indereptu retacindu si cadiendu pe cale.“

S6rtea trista, in care a decadiutu si pe care a suferit'o natiunea romana in decursulu atatoru seculi, dat6za dela apunerea s6relui sciintiei din orisonulu ei, si in mare parte ea va mai durá, pana candu ne vomu reconstrui deplinu intregu edificiulu culturai n6stre nationali.

Aici, la ac6sta edificare are a se concentrá, acum mai multu cá ori candu, intr6g'a activitate a natiunei in totalu si particularu; aici avemu de a conlucrá cu totii in concordia frati6sca, cu energia si constantia, d6ca nu vremu a abdica dela dreptulu nostru: de a fi.

Cestiunea invetiamentului, cá a primului factoru de cultura, este asia d6ra o cestiune de vi6tia pentru natiunea romana.

S'a lucratu ce e dreptu si la noi, mai vertosu in timpurile mai n6ue, cu neobosintia si cu multu zelu la infintiarea sc6leloru. D6r' oper'a nu e inca nici pe departe completata. Ne trebe inca multa, f6rte multa lumina, cá se vedemu bine calea, pe care singura putemu scapá de atate pericole, ce ne amenintia.

Unu poporu atatu de numerosu, cum e alu nostru in imperiulu austro-ungurescu, n'are inca nici un'a sc6la inalta. 6r' cu sc6lele n6stre de pana aici, „amu diditu puntea pana la midiuloculu riului.“

E deci timpul supremu, de a cugetá cu t6ta seriozitatea si la institute mai inalte de cultura, intre cari o academia de drepturi ne face trebuintia in prim'a linea.

D6ca trebuint'a ac6st'a f6 cunoscuta si simtita la noi si mai inainte; d6ca barbatii de incredere si mandatarii natiunei romane au cerutu dela regimu in mai multe ronduri, la 1849, 1850 si 1851, pre langa alte institute mai inalte si deschiderea unei facultati juridice romane: — atunci astadi infintiarea ei nu se mai p6te nici cum amená fara de daune nereparabile pentru natiune; de atunci si pana adi impregiarile, cari justifica trebuint'a si folosulu unui asemene institutu — s'au insutitu.

„Asociatiunea transilvana pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu“ petrunsu fiindu de aceste adeveruri, in consciint'a misiunei sale de a inmulti tesaurulu intelectualu alu romaniloru, de

a promová dupa putintiele sale „cultur'a poporului romanu“, tienendu totuodata comptu de opiniunea publica manifestata cu multa taria in obiectulu ac6st'a si in dilele n6stre: a imbraciosiatu si ea a- cea idea sublima, si a trecut la discusiunea modulu, cum se se faca inceputulu seriosu si regulatu pentru realizarea ei.

Pentrucá asia d6ra „Academi'a romana“ se nu remana o dorintia pia, ci se devina in curendu realitate, „Asociatiunea transilvana“ in adunarea sa generala tienuta in opidulu Nasendu in dilele de 8—10 Augustu 1870 la punctulu protocolulu XVII a luat cu unanimitate urmat6ri'a conclusiune:

(Va urmá.)

Braslovu 29 Maiu 1871.

Verce faptu se p6te privi si judeca din mai multe puncte de vedere. Astfelu se judeca si pasulu facutu cu infratirea de aici.

In prim'a frunte, opiniunea publica romana a cumpanitu acestu pasu numai din punctulu de vedere alu reului, ce ar' resultá din ofertulu anticipativu alu simpathiei n6stre facia cu o politica maghiara, inamica poporului nostru din generatiune in generatiune; tienendu minte, ca maghiarii in cele politice au propri'a loru logica de fapte, deosebita de a n6stra; — si ca dupa ori ce pasu de apropiare reciproca facutu mai de multe ori pana acum, au urmatu neintielegeri totu mai mari, decum fura cele dinainte de probele de infratire. — Lucrulu e naturalu, pentru ca ei privescu orice apropiare din parte-ne dreptu semnu de obos6l'a n6stra in lupta, dreptu molesire si slabitiune de caracteru, dreptu lipsa de resolutiune firma si solidaria neconditionata la eluptarea dreptei cause nationale politice, dreptu supunere sub predominarea loru. — Opiniunea publica a romaniloru cun6sce caracterulu maghiaru in genere, si alu aristocratiei maghiare in specie; romanii sciu, ca maghiarii suntu capabili a ingenunchiá inaintea ori cui, care le p6te promite cu 6re care sperantia de succesu una durabila domnire preste nationalitatile nemaghiare din intru si giuru. — Altmintrea, precum s'au venatu simpathiele croate atunci, candu erá se se incorporeze Transilvani'a cu Ungari'a, asia a sositu acum timpul a vená simpathiele romaniloru pana ce voru trece preste diet'a croata presenta, si preste incorporarea confinieloru militare croato-slavone. Cine se se mai mire, ca dupa aceste consideratiuni unu pasu de infratire asia de ostentativu f6 desaprobatu de opiniunea publica.

Se lasamu inse verdictulu opiniunei publice trecutulu, si se cercetamu: 6re nu se afla esitu din acestu evenimentu si ceva bunu.

D6ca nu altu ceva — celu pucinu giurstarea, ca se otelira pucinu spiritele in ajunulu n6neloru atitudini, ce voru a se lua, este unu meritu alu causatoriloru acelei festivitati. — 6manii au inceputu a meditá, — si meditatiunile loru suntu semnu de desteptare din amortiala.

Prim'a meditatiune a fostu chiaru din midiuloculu brasioveniloru, ei au meditat, ca partea este dat6ria intregulu corpu nationale cu descoperirea celoru incepute de dens'a, si ne incredintiara spre publicare „Program'a“ comitetulu politico-nationale brasioveanu.

Celelalte meditatiuni ce esira in publicu se ocupa, — nu atatu cu festivitaea infratirei, — ci

mergu cu unu pasu inainte, vorbindu despre program'a mentionata.

Constatamu, ca punctulu I din programa nu este desaprobatu, — ci cumpaninduse impregiarile afla consimtiu.

Altu-ceva este cu respectu la p. II. Acestu punctu se p6te intielege asia: ca comitetulu politico-nationale brasiovenu, — despre care nu se scie: este alesu de comun'a romana brasiovena, de romanii din districtu, ori numai din partea aceloru pers6ne ce au participatu la infratire? — are de cugetu a inaugurá o actiune politica generale in numele intregi natiuni romane din Ungari'a si Transilvani'a?

Sub impresiunea unei atari temeri, ni s'au facutu mai multe intrebari, ni s'au tramisu mai multe meditatiuni, dechiarari din a caroru cuprinsu mai estragemu urmat6riele intrebari:

I. Este comitetulu politico-nationale brasiovenu, si presedintele lui cá juristu si barbatu esertu de firma convictiune, ca cele trei comitete reprezentate prin dnii Branu de Lemeny, Kenyeres si Fehrentheil suntu competente a asi intre sene la negociatiuni de aplanarea grandiosulu diferenti politico-juridice, ce ecsistu intre sasi si maghiari, — intre maghiari si romani, si intre romani si sasi? — apoi ce forma voiescu acele comitete a da pactulu inchiatu intre ele, si sper6za, ca acelu pactu -si va procurá mai antaiu consimtiementulu maghiariloru, romaniloru si alu nemtiloru si sasiloru?

II. Cu cari factori legislativi cugeta comitetele mentionate a intrá in pertractari spre a procurá pactulu loru val6re de lege? — apoi cugeta comitetele respective, ca maioritaea parlamentulu pestanu ori cor6n'a — cá factori legislativi, voru ratificá respective sanctioná acelu pactu? cá se nu remana in drumu s6u se se faca apa t6ta incercarea. —

III. Cari suntu bazele, cari cugeta comitetulu romanu a le adopta de puncte de manecare la inchiarea unui atare pactu?

Suntu ele conclusele adunarei nationale din Blasiu din 1848?

Este program'a brasiovena ori cea orastiana-sibiiana din 1860?

Suntu conclusele conferintiei sibiene din 1861, ori ale cei din Aprile 1863?

Suntu legile din 1863—64 aduse de diet'a transilvana si sanctionate de monarchulu?

Este autonomi'a ori fapta incorporarei Transilvaniei cu Ungari'a, — ori d6r' este proiectulu de lege substernutu parlamentulu pestanu din partea deputatiloru nemaghiari cu ocasiunea asia numitei legi pentru nationalitati? — ori din care altu punctu de manecare cugeta comitetulu a pasi la aplanare? —

Ne miramu si nu pre de atata solitudinea si neastemperu in vigilantia, atatu de laudabile; si in adeveru, ca ni se cere se judecamu, fratiloru, cu multa flegma, candu ne aruncamu cu vreunu pasu in politic'a mare comuna, ca in politica se cere numai calcululu rece, d6r' nici patime recenti, or' invecchite, nici pruritu de resbunari personali, nici ambitiuni, nici interese partiali, nici din aceste apoi porniri de actiuni, ce in locu se ne adune t6te fortiele la continuarea luptei comune nationali politice, care eredita de seculi dela preparinti o scoseramu in 1863 victori6sa prin concordia solidaria, se ne arunce in prapasti'a unei discordie, elementulu po-

liticiloru practici, cari tóte le calcula, cá se póta reveni in ogasiulu loru seculariu, cu principiulu: „imparechiaza si vei predomni!“ — Asia in politic'a generale, pentru sustinerea prestigiului cauzei nationale nemica fara comuna cointielegere, ér' in luptele locali, pe basea programei natiunei, se cade se fimu mai activi decatu ce furamu, spre a ne ocupa terenulu ce ne competé cá natiune.

Aproposu! La activitate cu totii!

In tóta tiér'a e defipta diu'a de 15 Iuniu pentru adunarea comisiuniloru municipali prin min. de interne. Ele voru alege cate o delegatiune, care sub presiedinti'a chefului de comitatu, districtu séu orasiu se elaboreze unu proiectu pentru **organizarea municipiului**, dupa art. de lege XLII din 1870: cum se se impartia municipiulu in cercuri, cercuri de alegere, se defiga statulu personale si sfer'a de activitate a oficialiloru, salariale, diurnele, organizarea scaunului orfanale, a comitetului permanentu; acésta delegatiune compune consemnarea alegatoriloru prin cercuri electorali, pregatesce consemnarea celor ce platescu mai multa contributiune, forméza subcercurile electorali comunali cu intielegerea comunelor. Acestu proiectu apoi se propune unei adunari generali n óue si conclusele se asternu min. de interne spre intarire, dupa care alta adunare generale defige terminulu de alegere si face totu ce se recere spre eesecutarea organizarii municipiului. Déca vomu sta cu manele in sinu, vomu perde orce influintia si in comitate si in comune. Asia comitate romane in tóte municipale, si acolo, unde romanii suntu pucinu representati, cari se lucre cá se nu ni se id terenulu de dreptu, prin captusieli si ignorari. Aici se fimu activi cu deosebire, nelasandu nici unu palmacu din dreptulu ce ne compete, si cá natiune cu limb'a. Celelalte ni le va dá timpulu si lupt'a.

Declaratiune*).

Dupa nedreptatiri seculare, ce se pareau a fi coruptu semburele si medu'a natiunei romane dintru acésta patria, catu ea se nu se mai póta repará, veni anulu 1848, si pre neasteptate aduse si pentru romani resarirea unoru dile mai serine cá celea din trecutu; aurora libertatei aparendu pre ceriu, implid peptulu loru de incredintiarea, cumca sierbitutea cauta se pice.

Atunci romanii, in locu de a lasá fréu liberu sentimentului, ce intre asemeni impregiurari naturalminte se destépta si cresce intru animele celoru nedreptatitii si incovalitii de sarcin'a asupririloru, au preferitu a-si luá de indreptariu marile si eternele principia ale dreptului ratiunale. Deci in adunarea nationale, tienuta la Blasiu in 3/15 Maiu 1848, au prochiama „Libertatea, Egalitatea si Fratieta“, dechiarandu, cumca pre aceste voiescu a-si intemeia venitoriulu, conformu acestoru voiescu a se regulá relatiunile sale catra natiunile conlocitorie.

Asia candu se planisá cu maiestria si se asteptá cu incredintiare apunerea totale a natiunei romane din acésta patria, atunci ea reinvia, si nu numai se aratá dédna de o sórte mai buna, ci inca si afia basele, pre cari singure se póte reconstruí patri'a, asia catu se pastreze locuintia solida, secura si paciuita pentru toti fiii sei.

Inse dorere, program'a natiunei romane din partea natiuniloru conlocitorie nu a fostu intempinata, precum sperau romanii si precum meritá dupa valórea sa interna. Ca natiunile conlocitorie dedate a domni singure nu voira a suferi, cá si romanii se incurga in regularea destinelor patriei comune; din contra ele continuara nedreptatirea secularia, singure adusera legi, pre catu contrarie ideiloru timpului, pre atatu stricatióse binelui publicu si ruinatíe pentru venitoriu.

Urmarile erau inevitabili. Ele preste mesura pucinu au intardiata.

Atunci, si numai atunci, candu politic'a radiemata pre multumirea elementului maghiaru singuru, se aratá retacita, atunci incepura a se apropiá de program'a romaniloru; inse pré tardiu!

Patri'a érá acum aruncata préda unui periclu estremu.

*) In privinti'a infratirei din Brasiovu. „A.“

Ce, si catu de mari rele au venitu de aici preste toti si tóta tiér'a, bine scimu cu totii.

Candu asprimea acestora incepú a se stemperá, romanii la tóte ocaziunile, in cari si-au potutu manifesta ideile si convictiunile lor, au aratatu, cumca remanu conatanti pre langa marile si salutarele principia, prochiamate in adunarea lor delá 1848, si singuru delá sincer'a aplicare si inducerea lor in viétia, asteptá fericirea patriei.

Martura e conferinti'a delá Sibiu din 1/13 Ianuariu 1861 si cea regnicolaria delá Alb'a Iulia, tienutu in 11 Februaru 1861, unde totu realizarea acelei programe s'a pofitu. Martura e diet'a tienuta la Sibiu in 1863/4, unde romanii participandu la deprinderea potestati legelative, spre realizarea totu acelei programe au lucratu.

Din contra natiunea maghiara, numai pana atunci a manifestatu ceva plecare de a recunóse si a acceptá principiulu egalitati politice-nationali, pana candu cerbicea ei impreuna cu a nóstra geamea sub jugulu de feru alu absolutismului si alu stariloru esceptionale; ér' indata ce i s'a deschisu influintia decidetória asupra negótialoru de stat, incepú a se aratá straina acelu principiu, incatu aderinti'a ei catra egalitate scadea in proportiunea, in care crescea poterea, ce asardulu sórtei jocase pre man'a acestei natiuni.

De aici ii vedemu cu dorere, deconsiderandu cele mai juste pretensiuni de drepturi politice-nationali ale natiuniloru conlocitorie; — de aici ii vedemu prochiamaudu egalitatea de lege fundamentale a statului, ér' in legile speciali, prin cari „egalitatea“ ar' fi se se aplice in modu practicu, legiundu pe totu loculu suprematia si domnia pentru natiunea maghiara, umilire si sierbitute pentru celelalte natiuni conlocitorie; de aici ii vedemu facudu legi „de nobis sine nobis“.

Uniune fara intrebarea maioritati precumpenitória a locuitoriloru din Transilvani'a, si in contra intereseloru acestei maioritati, — censu greu pentru tierani, — votu virile pentru nobili si secui, — facultate de a remané romanu intre paretii casei private, impunere de a te gerá cá maghiaru inaintea tribunaleloru si in dieta. Éca unele ilustratiuni ale egalitati, precum o punu in viétia stapanii dilei!

Nisuintiele de germanizare ale lui Kaunitz si Bach, celea de centralizare ale lui Schmerling si tóte desastrele provenite din cerbicos'a maghiariloru tendintia spre suprematia, inca nu i au invetiatu si intieptitu a cautá fericirea patriei pre acele carari, ce singure duc spre ea. Din contra ele se paru a ii fi invertosiatu mai multu intru tendintiele spre suprematisare.

Si noi cu tóte aceste mai asteptamu, ca timpulu ii va aduce la una mai buna cunóscere, — periclele amenintatíe la una mai fericita alegere. Vedeamu de una parte crescudu cu rapediune extraordinaria unu stat, forte prin cultur'a, forte prin industri'a, dér' mai forte prin concordia civiloru sei; vedeamu pre altulu scapatandu si lunecandu pentru retaciri si discordia; vedeamu de alta parte unu colosu in pusetiune pururia amenintatíe, — si speramu, cumca aceste ecsemples, aceste pericle, cu una óra mai tempuriu voru induplecá pre cei ce au poterea, a recurge cu sinceritate la unicele midiolóce de a consolidá patri'a si a i asecurá unu venitoriu.

Deci eramu decisi a asteptá in tacere muta venirea acestui timp.

Inse tacerea nóstra se turburá.

Se aréta nisuintiele de a produce manifestatiuni, prin cari se se demustre, cumca romanii ar' fi multumiti cu rol'a de sclavi politici, carea singura li se acórdá, si ca ar' fi voindu fratieta fara conditiuni.

Si se dau unii romani, cari parasindu program'a nationale, statorita si observata cu scumpatate neintrerupta delá 1848, pre candu drepturile natiunei suntu calcate fara nici una crutiare, intre ciocniture de pocale prochiama infratirea cu asupritorii natiunei, si asia in modu necalificabile deschidu cale afirmatiunei, cumca natiunea se lapeda de drepturile sale inalienabili si prin urmare de sine insa-si.

Una manifestatiune de acestea, cu mare pompa se puse in scenc la unu banchetu sgomotosu, tienueu la Brasiovu in 22 Aprile. Facia cu acésta si cu de acestea, — de si suntemu pré convinsi, cumca program'a politice nationale a natiunei romane nu intre pocale se póte schimbá séu modificá, totusi, cá se prevenimu — pre catu e in poterea nóstra, — amagirea si retacirea, cu tóte relele ce amagirea si retacirea dupa natur'a lor producu, — permitiendu, cumca infratirile fara egalitate nu potu purcede decatu delá servum pecus, si nici decum

nu potu fi naturale, sincere si duratíe, — ni-amu tienutu de detorintia a dechiará, si prin acésta dechiaramu serbatoresce:

1. Cumca remanemu cu statornicia pre langa program'a nationale cum s'a asediatu ea in adunarea nationale delá 3/15 Maiu 1848, carea s'a urmatu si in conferinti'a delá Sibiu din 1/13 Ian. 1861, in cea regnicolaria delá Alb'a Iulia din 11 Februaru 1861, in diet'a delá Sibiu 1863—4, in votulu minoritati romane delá diet'a tienuta in Clusiu la anulu 1865, in petitiunea asternuta la pitiórele tronului in 30 Decembre 1866, si preste totu in tóte actele romaniloru delá 1848 incóce.

2. Cumca numai dupa restatorirea autonomiei patriei nóstre si respunerea in drepturile castigate la 1863, pre basea perfecte egalitati politice-nationali si confesionali, se póte asteptá infratire adeverata, — carea noi cu sinceritate o dorimu.

Blasiu 16 Maiu 1871.

(Subscrierile voru urmá.)

Vledeni 8/20 Maiu. Marea serbatória aniversaria a natiunei romane de 3/15 Maiu fú si la noi serbata de poporu si junime in totu anulu. Estimpu impreunaramu solemnitata santirei unui tricoloru nationale pentru tenerimea scolaria din comuna, care premerse cu o insufletire generale a poporului, luandu parte si din comunele vecine multe persóne alese cu preutimea in frunte.

Inscrierea pe tricoloru e simplulu, dér' imperativulu cuventu: **scóla!!!** Asia, scóla si ér' scóla se ne fia sanctuariulu nostru, déca voimu se nu remanemu pari'a si sclavi politici. Parol'a insufletirei nóstre érá scól'a, ca-ce program'a natiunei din campulu libertatii, nu se póte duce in deplinire fara scóla si fara cultura prin ea. Ne amu rennoitu dér' tóte simtiementele prin cuventari insufletite si repetite despre trecutul celu tristu si viitoriulu celu suridietoriu, ce ne astépta, déca ne vomu cultivá prin scóla, obiectu demnu de serbarea aniversaria nationala. Fia, cá tóte comenele romane se se intréca in ambitiunea de a se ingriji de scóla, cá se se póta face adoratíe cauzei comune si conlucratíe la eluptarea drepturiloru natiunei romane cu poteri strinsu unite si solidarie. — Unu trecatoriu.

UNGARI'A. In siedinti'a delá 17 Maiu presiedintele P. Somssich aruncá una reprivire asupra rezultatelor obtienute in decursulu sesiunei a dóu'a, si dice: Prim'a siedintia a sesiunei a dóu'a s'a tienutu in 4 Aug. 1870, si dupace camer'a s'a constituitu in diu'a urmatória, si-a amenatu siedintiele pre timpu nedeterminatu; in 22 Oct. aceluasi anu éra si intrunitu. De atunci si pana astadi s'au tienutu 117 siedintie. Numerulu celu mai mare alu deputatiloru verificati in acésta sesiune a fostu 434, dintre acestia 17 si-au depusu mandatele si 6 au muritu, in loculu lor s'au alesu alti 23.

Camer'a a lucratu, afara de cele 9 sectiuni, in 10 comisiuni permanente, si adica: comisiunea economica, finantaria, petitionaria, pentru ecsaminarea socoteleloru, imunitate, cale ferate si biblioteca; precum si in alte cinci comisiuni deosebite pentru afaceri diferite. — Numerulu reportelor prezentate de aceste comisiuni se urca la 151, propuneri 41, propuneri de resolutiune 48, interpelatiuni 94; proiecte de legi remasera din sesiunea trecuta 33, in sesiunea presenta s'au asternutu de nou inca 55, dintre acestea s'au sanctionatu 31, asternute spre sanctionare suntu 11, si 46 suntu inca nedeliberate. Numerulu concluseru luate de camera asupra tuturoru acestoru obiecte se urca la 1456. Votare nominale au fostu 40; numerulu celu mai mare alu deputatiloru absentu a fostu 205, celu mai micu 108, deci, numerulu de midiolocu 156. Maioritata cea mai insemnata a votariloru nominale a fostu 242, cea mai mica 13 votari.

Presiedintele vorbesce apoi despre schimbarile ce s'au facutu in ministeriu, insira sumele erogatiuniloru statului prelimitate prin art. de lege 10 din 1871, si continuandu, dice: Credu, ca este de interesu a observa, ca in bugetulu de pre an. 1871 s'a votatu 1. pentru scopurile instructiunei publice cu 566.000 fl., 2. scopuri de comunicatiune cu 1,183.697 fl., 3. spesele ordinare pentru aperarea tieriei cu 1,646.120 fl., pentru cele straordinarie cu 1,152.387 fl., si 4. pentru alte scopuri diferite cu aprópe 5,000.000 fl. mai multu cá in anu 1870.

Ministru pentru comerci, industria si agricultura a prezentatu camerei mai multe proiecte nóue de legi, óra din sesiunea precedentu au remasu siese nedeliberate. Patru dintre acestea s'au sanctionatu

si promulgatu.

In interesul afacerilor publice si alu comunicatiunii, adica pentru construirea de cali ferate, canale, porturi si drumuri, ministrul concerninte a prezentat camerei treispredece proiecte de legi; din sesiunea trecuta a fostu remasu numai unulu. Trei din aceste proiecte s'au sanctionatu si publicatu.

Ministrul de justitia a prezentat in sesiunea acést'a cinci proiecte de lege; din sesiunea prima remasera sieptespredece nedeliberate. Dintre acestea s'au sanctionatu si publicatu patru.

In privinti'a instructiunii publice, a educatiunii poporului si afacerilor relegionarie, ministrul respectiv a prezentat camerei unu proiectu de lege, siese remasera din sesiunea trecuta. Dintre acestea s'au sanctionatu numai unulu.

Cu privire la afacerile interne ministrul respectiv a asternutu unu proiectu de lege si unulu a remasu din sesiunea trecuta; ambele s'au pertractatu, dér' nu suntu inca sanctionate.

Ministrul de finantie a prezentat camerei siesespredece proiecte de lege; patru au fostu remasu din sesiunea precedenta. Dintre acestea s'au sanctionatu si publicatu patruspredece. — In privinti'a contingentului de recrute pentru monarchia si tíera ministrul respectiv a prezentat siepte proiecte de legi; siese s'au sactionatu si publicatu. — In fine, din partea dloru deputati s'au prezentatu in cursulu siedintiei a dóu'a trei proiecte de legi, dóuespredece remasera din sesiunea trecuta si astfelu pentru sesiunea viitória remanu cinci-spredece. —

— Se **serie**, ca min. ung. a tramisu la episcopiele gr. unite unu ordinu de cabinetu, cá pe viitoru se nu se tramita teologi la Vien'a, unde invetiau pana acum vr'o 12 inisi, ci se remana la Pest'a. Acést'a e ér' o favóre centralisatória a maghiariloru, pe candu s'ar astepta, cá pentru cultur'a cleruriloru se li se faca fundatiuni si prin alte institute in alte tíeri, mai culte decatu Ungari'a. Asia se faca cont. Andrassy ér' nu se scurteze si uniculu locu in Vien'a! —

AUSTRO-UNGARIA. Vien'a 25 Maiu. Delegatiunile s'au intrunitu. Mai. Sa imperatulu le primi respundendu la adresarile presiedintiloru, cu apelu catra patriotismulu delegatiloru intru implinirea misiunii luate asupra-si; intonandu, ca in pusetiunea esterióra a monarchiei n'a intratu nici o schimbare, care ar' poté insufla grigia de vreo incurcatura séu amenintiare a pazei.

Min. Festetics cu scrisóre de mana din 19 Maiu, la cerere e demisionatu si br. Wenkheimu e denumitu in locu totu cu acestu datu, cá min. pe lunga persóna Mai. Sale. Cunóscemu pe noulu min. cá min. de interne si rogamu pe Ddiu, se nu -si intórna faci'a sa de catra infratirea cea adeverata a nationalitatiloru; déca e tata dreptu o va, si face, candu voru lucra si ele cu acea concordia, care se cere dela tóte! —

Senatulu imperiale se clatina. Pe di ce merge se reinnoiesce in cercurile politice svonulu, ca déca nu se va disolva senatulu, atunci ministeriulu Hohenwart se va inlocui prin min. Schmerling, candu apoi centralismulu austriacu -si va mai incercá probele continuitatei de dreptu austriacu, care nu suferere langa sene alta continuitate in monarchia. — Ide'a si sentimentulu, ca nici o putere nu e atatu de tare, care se superiorizeze nationalitatea germana fú motorulu chiaru si la adresa, care se discuta in senatu pentru cá se se astérna imperatulu in contra propunerei de latirea autonomiei tíeriloru si pentru reform'a alegeriloru la senatu deadreptulu. Dualisti dincolo inca credu, ca Austri'a si interesele ei stau in multumirea dualistiloru si nu in multumirea tuturoru popóreloru cá si maghiarii dincóce. Polonii inse si federalisti nu voru a fi de facia la desbaterea adresei si confusiunea cresce totu mai tare. Senatulu dér' va lucrá in sectiuni. Adres'a s'a primitu. —

CARTEA ROSIA

cuprindietória de actele diplomatice ale ministeriului de externe cu cabinetele straine, cá in totu anulu, se presentá si acum delegatiuniloru dualistice, adunate in Vien'a. Ea cuprinde in partea III depesiele privitória la Romani'a, dupace partea I si

a II-a se ocupa de conferintiele din Londonu si de recunóscerea republicei franceze.

In privinti'a Romaniei cuprinde numai 6 depesie, care documentéza invoirea cabinetului de Vien'a si Berlinu in caus'a crizei pretinse in Romani'a (candu cu banchetulu prusaciloru in Bucuresci). Bismark, dupace propune principelui Carolu, cá se nu abdica, ci se se radime in ministeriulu conservatiyu, intréba la Vien'a dupa parerea Austriei in caus'a acést'a si s'au invoitu cu Austri'a, cá se indemne pe principe a remané pe tronu si asiedindu-si unu guberniu tare, se se silésca a restatori ordinii (care nu erá turburata), ér' nesuccedendu acést'a, s'au invoitu a sustiené punct. 27 din tractatulu de Parisu 1856, dupa care numai cu intielegerea prealabila a tuturoru puteriloru se se póta restitui ordinea in Principate. Prin urmare man'a lui Bismark a lucratu la resturnarea ministeriului trecutulu si la disolverea camerei. Apoi se se mai ascunda pisc'a in sacu? —

Cronica esterna.

Bucuresci 12 Maiu 1871.

Cu post'a de astadi v'amu tramisu alu II cantu din „Franciada“ dlui Zamfrolu. Cate carti frumóse, cate opere literarie d'o valóre neestimabila avemu noi aici, cate carti apoi puru nationale, cari ar' trebui introduse in tóte provinciile romane! Si déca diurnalistic'a nóstra, adeveratu, in timpu pré grei, cum suntu timpii de astadi, cu tóta virtutea ai abnegatiunea ei in provinciile transcarpatine (Daci'a superióra), cu tóta perseveranti'a in lupta pentru sustienerea nationalitatii romane, si consolidarea ei pe bazele legiloru ei antice, cu tóte acéstea, dicu, déca ea, lasa inca de doritu, acést'a este in privinti'a propagarei literaturii nationale(?). Dvóstra, caruntu in lupte pentru romanismu, si adeveru, nici odata nu ati intardiatu a face totu posibilulu in acést'a privintia. Tocmai acést'a staruintia a dvóstre in sacr'a lupta, me indreptatiesce a crede, ca veti binevoi a primi intre colónele pretintulu diurnalulu, ce dirigetii, titlurile mai multoru opuri literarie, cari aparu pe tóta diu'a in Romani'a, pentru ale aduce in cunosciinti'a filioru Daciei superióre. Prin introducerea unoru carti didactice, cum este „Istori'a Romaniloru“ de V. A. Urechia, de A. T. Laurianu, dupa acea carti de scientiele naturali, de matematice, lecture etc. etc., precum si a opuriloru puru literarie, credu, ca amu contribui fórtu multu la intarirea si inradecinarea romanismului.

Veti citi, venerabile domnule, poem'a dlui Zamfrolu, care dupa noi este unu capo-di opera, si care, déca i va succede junelui si insufletitulu postu a lu terminá, va face onóre literaturii nóstre. Fiindu de acordu cu noi, ve rogamu se dati o repetita publicare si recomandatiune acestei poeme: Astfelu, imbracisiatu, junele postu, incuragiatu, are se facá multu, fórtu multu pentru literatur'a nóstra. . . . Si unu raru talentu cum este alu dlui Zamfrolu, insocitu de cele mai nobile si frumóse sentimente nationali, incuragiatu fiindu, cum ar' poté negá elu tributulu, ce datóresa natiunii sale.

In privinti'a politica, déca mai este necesitate, ve potu spune, ca de si nimene nu cutéza a se exprime, totusi intréga tíer'a este neindestulita cu manoper'a guvernului presente, intrebuintata la alegerile deja terminate. Bine, fórtu bine, ca a sciutu guvernulu incongiurá versarile de sange; dér' escluderea dela representatiunea nationale a tuturoru capacitatiloru romane, atatu ce este mai pretiosu Romaniei, a causatu indignatiune generale.

Guvernu si principe au doritu si dorescu laliste, pentru „a puté lucrá“. . . .

Se dè Dumnediu, cá in curendu se ne arate prin fapte, ca cinstitiu dela guvernulu suntu mai presusu de toti ceialalti fii ai Romaniei; noi inse nu o credemu!

Si nu credemu, pentru ca dumniiloru au mai fostu la guvernulu; dér' nu au lasatu nemicu imbucuratori in urm'a loru. Intielegeamu, cá unu Cagalniceanu, se fi fostu chiamatu in situatiunea presenta la carm'a tíerei! Cine nu scie energi'a, talentele sale si chiaru legaturile sale in Romani'a si strainatate.

Apoi déca suntu unii barbati, cari cá romani merita tóta stim'a, suntu in cabinetulu presente, si ómeni fara de ceva studia, ba chiaru fara de órecare cultura sociale. Nomina odiós'a sunt: vomu tacé numele loru. Va veni inse timpulu, candu

voiu poté dá deslusiri detaliate despre tóte faptele si purtarea puterniciloru dilei. De astadata nu dorescu, decatu cá notitiile, ce -mi facu pre tóte dilele, se fia in favorulu guvernului! — A.

Resbelulu civile in Franci'a

a ajunsu la capetu, inse numai cu devastarea urbei, reginei libertatii si civilitatii europene! Asia patiescu tierile si urbile pline de straini resvretitori, cari se ingrasia candu potu devasta. Parisulu ardea cá o mare de focu in 26 Maiu. Vendome, Tuilerii, palatulu Luxemburg, palatulu regale dearsa, Louvre scapá, ospelulu municipale arde din bombele cu petroleu asverlitate de insurgenti. Versailles ocupara mai totu. Vales, Rossel, Rigault, Dombrovski, Bonnet, la Francais si Bousquet fura fusulati, 15.000 insurgenti prinsu, unii scapatu cu balonulu. Parisulu remane prefacutu in cenusia, déca nu se va stinge foculu mai iute! —

In Bavari'a in siedinti'a preliminarie a congresului catoliciloru se facú propunere, cá beserie'a nationale germana se se taia de catra Rom'a, si Dr. Döllinger se salutá cá papa germanu. Victoria dupa infalibilitate. —

Contribuiri

pentru ajutorarea ranitiloru, veduveloru si orfaniloru fratiloru nostri francesi, cadiuti in lupta pentru patri'a strabuna:

Blasiu 10 Aprile. (Continuare la Gazet'a Nr. 100 si 101 — 1870 si 6, 7, 8, 21, 23, 24, 26, 32, 33, 35, 36, 37 si 38 1871.)

Dela rsmulu d. Ioane Antonelli, vicariu in Fagarasiu, au mai incursu:

Din comun'a Margineni, prin staruinti'a dlui jude I. Granea 4 fl. 40 cr.

Din Racoviti'a 2 fl. 56 cr. si prin staruinti'a dlui jude I. Bobaga 5 fl. = 7 fl. 56 cr.

Dela dd. Demetriu Cuteanu parochu, Petru Florianu parochu cate 1 fl., I. Moldovanu teologu, I. Trifu notariu, Dionisiu Dragoiu cate 50 cr., Nic. Comunu parochu 40 cr., M. Florea parochu, Ioane Doicanu parochu gr. cat. cate 30 cr., Toma Manducu parochu, G. Bobanga econ. cate 20 cr., Ioane Bretesianu vornicu 10 cr. Sum'a 5 fl.

Din Porumbaculu de diosu: dd. Alecs. Stochiti'a 1 fl., Ioane Aldica notariu comunale 50 cr., Avisalonu Bulicri, Ios. Stochitia, Io. Comsiutia, Io. Marinescu jude cate 20 cr., Tanase Scoru, Ioane P., Vasile Bulicri, Ios. Cotore, Merinca Zod., Ioane Scoru, Nic. Scoru, Stefanu Comsiutia, Io. Comsiutia cate 10 cr., Io. Nistoru 5 cr. Sum'a 3 25 cr.

Din Porumbaculu de susu: dd. Vasile Lazar., tutoru beserice 50 cr., Nic. Stoichitia parochu 40 cr. Nic. Cismasiu parochu gr. cat., Iordache Esca curatoriu, Io. Comsia cate 20 cr., Io. Christea, Georgiu Cismasiu, Nicolau Silea, Nicolau Comsi'a, Nicolau Vaca cate 10 cr. Sum'a 2 fl. 10 cr. Sum'a totale face 22 fl. 31 cr.

Dela p. on. d. Andreiu Albonu protopopu in Palate'a au incursu:

Din Velcheriu 6 fl., din Mechesiu 2 fl. 50 cr., din Frat'a 5 fl. 25 cr., din Sambotelecu 5 fl. 50 cr., din Bald'a 3 fl., din Palate'a 4 fl. 45 cr., din Tothaza 2 fl. Sum'a 28 fl. 70 cr. —

(Va urmá.)

Varietati.

Societatea pentru fondu de teatru.

In considerare, ca statutele societatei n'au situ inca aprobate dela ministeriu, si in considerarea altoru impregiurari grave, comitetulu este necesitate a amená adunarea generala a „Societatei pentru fondu de teatru nationalu romanu“ pre 28 si 29 Septembrie 1871 st. n.

Din siedinti'a comitetului tienuta la 16 Maiu 1871. —

Dr. Iosifu Hodosiu m/p.,
presiedinte.

Iosifu Vulcanu m/p.,
secretariu.

— (Una intrebare.) Sultanulu a daruitu tiarului din Rusi'a mare cruce a ord. celui mai inaltu, ér' in brillante, avisandu pe solulu seu din Petersburg a lu presenta. Ortodoxulu cu paganulu tiaru si au datu man'a de colega si frate de cruce.

Turculu cu ordinu de cruce! Óre ce va mai trăsari farisailorui si la acésta posna? Óre care va merge dintre ei in iadu, celu cu crucea Sultanului pe peptu creștianu, or' celu cu Santulu Andreiu pe peptulu paganului? ca de cruce fuge ucigalu crucea. — Di, si nu fi mai jesuitu si decatu jesuitismulu protestanților prusaci. —

Teatru romanu in Brasiovu.

Comedi'a nationale „Pecatele barbatoru“, representata in 27, ne puse inaintea ochiloru o icóna trista fara destula biciuire a vietiei desfrigate din Bucuresci, unde amorulu apare pre expresiv cu unu idolu, de si in consecintie, cá derepatoriu de avere, moralitate si viéti'a conjugale, care se degrada la una datina desbracata de credinti'a conjugale. — Poetulu s'a lasatu apoi si penelulu pre aproape de escesu in vr'o cateva spresuni, ce vatema verecundi'a pe contulu moralei. — Advocatulu inse avù rolu numai de unu fluture amorsatu, fara cá poetulu se i fi datu catu de pucina ocupatiune cu chiamarea unui avocatulu, ceea ce i scóse pucinu actiunea din regiunea verosimilitatii.

In „Primariulu cu orce pretiu“, comedi'a intr'unu actu, nu se afla cuprinsulu corespundietoriulu titlului, de órace pe scena a aparutu numai rezultatulu referatu, fara prezentarea si biciuirea uneltiriloru la unu asemene titulu. Dealtmintrenea rolurile in ambele bucati fura jucate pana la persónele de a treia mana fórte precisu si cu multa dibacia artistica, pana la aplausu. D. si dn'a Pascala, d. Balanescu si dn'a Alexandrescu nu lasara nemica de doritu in reproducerea persóneloru, cum si d. si dn'a Gestianu in aceste dóue piese. — Astadi in 30 se produce „Patri'a si Domnitorulu“, drama nationale istorica in 3 acte. —

Invitare de prenumeratiune la opulu intitulatu: „Cursu de practic'a gradinaritului“.

Mi se sfasia anim'a vediendu, catu de pucinu se folosese poporulu nostru de aventarile economiei de campu preste totu si de ale gradinaritului in parte, care domicilanduse mai de aprópe in sinulu lui, l'ar provedé cu o sorginte de stare materiala cu multu mai buna si mai segura. Deci m'amu decisu a contribuí, dupa catu -mi érta puterile spre inaintarea scopului acestuia, priu darea la lumina deocamdata a unui: „Cursu de practic'a gradinaritului“, care terenu inca reclama la noi unu ajutoriu alu scientiei si alu esperintiei aflate de cei, ce aplicara de timpuriu cultur'a mai rationaria a pamentului.

Oplu e compusu intr'unu stilu catu se póte mai populariu, s'a depusu in elu numai pracsea intarita de scientia si esperintia. Elu va fi unu amicu sinceru pentru toti, cati voru voi alu consultá in orice afaceri ale gradinariei practice.

Cursulu se imparte in 2 parti: I. Cultivarea si pastrarea tuturor legumiloru si verdetiuriloru, folosirea loru, in economi'a casnica cum se inventara si convertira in usulu omenescu prin esperintia cea mai probata pana in timpul de facia, adaugunduse si une indrumari la prepararea si conservarea medioloru de traíu, cum si reguli dietetice.

II. Prasirea, nobilitarea si cultivarea pomiloru in starea productória, conversarea si intrebuintiarea pomeloru cu celu mai mare castigu si folosu.

Oplu va constá din 6 póte si 8 cóle tiparite in octavu si totusi pretiulu lui se defige numai la 60 cr. v. a., pentru Romani'a 2 lei n.

Din caus'a lipsei de midiolóce pentru edarea lui me afu necesitatu a contá pre sprijinulu onoratului publicu, pe calea prenumeratiunei. Cu deosebire contezu la sprijinulu din partea invetiatoriloru populari, cari nu se potu lipsi de acestu cursu, déca voru, cá se midiolócésca si progrese practice cu inlesnirea traíului vietiei poporului si cu contribuirea la inavutirea lui.

Aflandu o sprijinire caldurósa voi deveni in stare a provedé oplu si cu ilustratiunile cele mai chiare, dupa renumitul gradinariu francesu, Breuil,

asia, cá se nu remana nimica de doritu, atatu catu privesce la perfectiunea, catu si la chiaritatea lui.

Cá se nu se cugete, ca dóra eu amblu dupa castigu, declaru, ca pe catu se voru aflá mai multi abonanti, pe atatu voi scadá pretiulu opului, in favórea inlesnirii procurarei lui. Vreunu prisosu eventuale se va alaturá la fondulu pentru latirea cunoscientieloru agronomice, care se afla inceputu in administratiunea Asociatiunei trans. romane.

La 10 ecsemplarie se va dá unulu gratis, si librariloru, cari voru aduna prenumeranti, li se va dá rabatu 15 procentu.

Banii de prenumeratiune rogu a se tramite prin redactiunea „Gazetei Transilvaniei“, la subscrisulu. Economi'a e celu mai mare castigu; adese cu cele mai mici posibile midiolóce se secera celu mai mare folosu.

Suntu rogati dóra totu PP. OO. DD. protopopi romani fara distinctiune, cá se binevoiesca a stringe prenumeratiune in tractele ddsale cu invitare caldurósa la impartasire, scutinduse in chipulu acest'a si singuritele porturi postale in acésta afacere.

Domnii abonanti, cari voru prenumerá dreptulu, se binevoiesca a ne tramite numele, loculu locuintiei si post'a cea mai aprópe scrise chiaru.

Terminulu prenumeratiunei se defige pe 6 septemani, dela publicarea d'antaia, candu opulu se va si pune sub tipariu cu ajutoriulu redactiunei „Gazetei Transilvaniei“, si va costá apoi pentru neabonati 80 cr., éra pentru Romani'a 3 lei n.

Speru, ca cu esirea acestui opu va disparé lips'a si lacun'a cea daunatiósa pe campulu gradinaritului. Brasiovu in 10 Aprile (29 Martiu) 1871.

Georgiu Vintila m/p.,
absol. de agricultura.

Nr. 176/pres. 1871.

2—3

Publicatiune.

Escelenti'a Sa domnulu ministru de interne m. r. a ordinatu I-a agenda referitória la escectuarea art. de lege XLII din anulu 1870 pentru

organizarea municipieloru,

si adica esmiterea comisiuniloru insarcinande cu elaborarea planului prefíptu in § 91 a acelei legi, pre 15 Iuniu a. c.

Deci spre acestu scopu se convóca membrii comitetului permanentu reprezentativu ai comitatului Turdei pre 15 Iuniu a. c. antemeridiane 10 óre la conferinti'a publica in Turd'a.

Ceea ce pre calea diuarieloru se aduce la cunoscienti'a si a celoru membrii ai comitetului, cari

locuiescu afara de comitatu, cu acea rogare, se binevoiesca a se infacisia.

Turd'a in 21 Maiu 1871.

Dela comitele supremu alu comitatului Turdei.

In absentia dlui comite supremu:

Alecsiu Miksa m/p.,
jude primariu.

Tergulu de cai

si cursulu emulatoriu dela Sangeorgiu de Sepsi se va tiené in 27 Iuniu si nu la 20:

„Nr. 11/1871.

Contra Redactiunea „Gazetei Transilvaniei“,
in Brasiovu.

De órace tergulu de tíera dela Sangeorgiu de Sepsi cade in 29 Iuniu a anului curente: — tergulu de cai si cursulu emulatoriu se va tiené in 27 si nu in 20 Iuniu, cum s'a fostu publicatu.

Despre acésta se incunoscientiaza publiculu prin acésta rectificare.

Dela comisiunea propria de cai din Treiscaune. Sangeorgiu de Sepsi in 22 Maiu an. 1871.

Conte Kálnoky m/p.,
presiedinte.

Horváth Ladislau m/p.,
notariu.“

2—3

Nr. 1831/civ.

Edictu.

Din partea judecatoriei districtuale din Fagarasiu se face cunoscutu, ca cu privire la ordinulu din 3 Aprile 1871 Nr. 948, remanendu vendiarea libera a morii de faina cu 2 róte a dlui George Strimbu din Vadu, la terminulu primu din 8 Maiu a. c., fara rezultatulu din lips'a cumparatoriloru, asia vendiarea se va tiené la alu doilea terminu din 8 Iuniu a. c., la care terminu se va vinde si sub pretiulu estimarei.

Despre acésta se incunoscientiaza toti aceia, cari au órecari drepturi asupra acestei realitati, cu provocare de a-si realisá drepturile loru in sensulu si in terminulu din §§ 433 si 466.

Fagarasiu in 27 Maiu 1871.

Din siedinti'a judecatoriei
districtuale.

1—3

Cursurile

la bursa in 30 Maiu 1871 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 89 ¹ / ₂ cr. v. a.
Napoleoni	—	—	9 „ 89 „ „
Augsburg	—	—	122 „ 40 „ „
Londonu	—	—	124 „ 25 „ „
Imprumutulu nationalu	—	—	59 „ 35 „ „

PRAFURILE purgative gazóse dela Elöpatak

cuprindu in sine partile constitutive solvetórie ale apei minerale renumite dela Valcele (Elöpatak) si au in sine tóta puterea vindicatoria a aceleia intru unu gradu inaltu.

Efeltu deosebitu arata prafurile acestea la catarhe, slabitiune si spasmsu de stomachu, la slabitiune de mistuire, lipsa de apetitu, in pyrosi (formare preste mesura de acide), la hyperami si imflaturi ale ficatului si splinei, la secretiune si escretiune bolnavitiósa de fere. la inchiegare si concretione de fere, si la galbinare ostinata, causate din aceste; nu mai pucinu la mucositatea fiacarui organu alu trupului; la astma (greutate de resuflare) si batatur'a animei, la atonia (slabitiune) si imflatulenti'a matieloru, la hydropica si la pletora abdominala; cu deosebire la trengi, la catarhe de rinichi, besica si tiav'a udului, la formare de nesipu si de pétra in aceste organe, la catarhe chronice si imflaturi de matrice (matra), la fluksiuni séu pola alba, inclinatiune la motrorhagia, ametiala, congestiune catra capu si peptu, la sughitiu ostinat, la hypocondria si hysteria.

Aceste prafuri se potu intrebuintiá cu mai mare folosu, cá ori si care alte midiolóce purgative, iritative si drastice. Efektulu loru este siguru, linu si fara durere, fiinduca partile loru constitutive suntu de o natura linu solvetória, recoritória si alinetória; de acea se póte continuá si intrebuintiarea loru fara periculu mai lungu timpu; despre ce mai multe auctoritati medicali si scientifiici si multi bolnavi au datu declaratie recunoscutória.

Pretiulu unei cutei cu 12 dóse impreuna cu avisulu despre modulu intrebuintiarei este 1 fl. v. a.

Se gasesce in tóte pharmaciele mai renumite, in fiacare comerciulu de ape minerale si de specierii mai insemnate.

Depoulu principalu si biuroulu de espeditie se afla in Brasiovu in apotec'a „la coróna“ a lui Gregoriu Száva.

15